

KOMMENTARER:
BARBRO HOLMBERG & MATHILDA LARSSON

Litterära och personliga milstolpar – favoriter från fyra århundraden

I det här numret utmanar en del av skribenterna föreställningen om vad en favorit ur världslitteraturen egentligen är: en personlig favorit, en erkänd favorit? Behöver en favorit ur världslitteraturen höra till kanon eller kan det vara något helt annat? Ibland kan favoriterna vara just de böcker som varken är etablerade eller ansedda, utan kanske de som man på ett eller annat sätt fortsätter att återvända till. I essäerna rör vi oss från japansk 1700-talspoesi fram till Putins Ryssland. På vägen hittar vi isländska präster, kosacker, fotboll, magiska världar, terrorister och pungråttor.

Ralf Andtbacka inleder med T.S. Eliot och hans 100-åriga dikt ”The Waste Land”, den kanske mest kända, som författaren själv avfärdade som ”Bara ett stycke rytmiserat knorrande” (!).

Henrika Ringbom övertygar oss om att man blir en bättre och mer uppmärksam människa av att läsa den japanska haikupoeten Issa. ”Han påminner oss om att allt levande har sin individuella existens och att med varje liv som släcks, lämnar någonting unikt världen.”

John Swedenmark presenterar ”Islands bästa kriminalroman”, *Svartfugl* (1929), skriven på danska av Gunnar Gunnarsson. Den handlar om ”ett brott som efterhand uppdragas, en oerhört krånglig rättegång och berättelsen om hur två mördare mötte sitt straff”.

Alice Martin, engelsk översättare bosatt i Finland, har valt att berätta om sitt förhållande till sin namne, *Alice in Wonderland*. Hon har själv översatt boken till finska för WSOY. Föresatsen var att återge böckerna så som hon trodde att Lewis Carroll själv skulle ha skrivit dem om han varit finskspråkig.

”Det är svårt att inte göra främmande människor till kulisser”, skriver Adrian Perera i sin essä om Stephen Kings *Thinner* (1984), där han brottas med en gammal favorit som visat sig vara mer problematisk än den första läsningen låtit påskina.

Författaren Zinaida Lindén går å sin sida tillbaka till sin barndoms Ryssland och till sin läsning av Nikolaj Gogols *Taras Bulba* (1835). ”Tre år senare skulle våra styrkor gå in i Afghanistan och några av

mina skolkamrater skulle stupa där eller få men för livet. Men det anade vi inte då vi pluggade Bulbas tal 'Heligare kamratskapsband finns inte' utantill som tolvåringar."

Financial Times-journalisten Catherine Beltons bok *Putins inre krets* (2020) presenteras av Tapani Ritamäki, som ser den som "en blandning av amerikansk thriller och rysk klassiker". "Det är brott på brott men utan straff, ett pågående krig utan fred."

Sara Nyman granskar hur Steve Sem-Sandberg skriver fram den vänsterintellektuella journalisten, tvåbarnsmodern och terroristen Ulrike Meinhof, i romanen *Theres* (1996). "Berättelsen om Meinhof blir en berättelse om det en människa ställs inför då den egna verkligheten saknar beröringspunkter med den offentliga."

Frilansjournalisten Pär Jonasson går för sin del tillbaka till ungdomslitteraturen och Max Lundgrens bokserie *Åshöjdens BK*, och lyfter fram hur 1950-talets tidsanda återspeglas i böckerna – och hur en bibliotekarie kan vara avgörande för att hitta fram till de viktigaste läsoplevelsena.

Redaktören Elliot Lundegård avslutar Favoriter-temat med en personligt hållen essä om bell hooks *All About Love* (1999), där hen återvänder till sina läsningar av den moderna klassikern i olika åldrar och livsskeden. Den första läsningen formuleras som: "Boken formligen överväldigar mig, sveper med mig totalt. Dess klarsynta, rakryggade kärleksbudskap liknar ingenting jag läst förut."

Hur olika läsningar färgas av tiden, och färgar oss, går som en röd tråd genom det här numret. Böckerna blir milstolpar, uppvaknanden, lösgöringar, upptäcktsfärder – och med tiden kanske också favoriter. Välkommen att upptäcka några av dem med oss.

BARBRO HOLMBERG &
MATHILDA LARSSON

Att läsa igenom en bra bok är lika svårt som att skriva den

— J.W. von Goethe

Vi vanliga dödliga kämpar vidare med läsandet.

Den polska Nobelpristagaren I.B. Singer har ett gott skrivråd:

1. Ha något att säga
2. Säg det
3. Säg inget annat

Jag ska här försöka följa det rådet.
Då vill jag säga "Tusen TACK!"

För att jag sedan 2008 har fått redigera *Nya Argus* sommarnummer, "Favoriter ur världslitteraturen", som genom det fick ett fortsatt och tryggt hem då Rundradion ansåg att programmet "Jag läste häromdan" inte längre behövdes, inte ens i sin sommarvariant med Klasikerfavoriter.

Det har varit en fin tid. Och vi fortsätter!

BARBRO HOLMBERG

Temat "Favoriter ur världslitteraturen" har sitt ursprung i Rundradions sommarserier med detta namn mellan åren 1985 och 2005.

Från och med 1993 har bidragen tryckts i *Nya Argus* och från och med 2008 är essäerna skrivna direkt för tidskriften. Ett register över de böcker som behandlats och de medverkande skribenterna återfinns på <http://www.kolumbus.fi/nya.argus/favoriter.html>.

